

ПОЧАТКОВА ОСВІТА. ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

УДК 378.147:[373.5.011.3-051:331]

Володимир ШУТЯК,
кандидат педагогічних наук, доцент
Рівненського державного гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО УРОКІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У статті основна увага акцентується на необхідності попередньої підготовки вчителя початкових класів до уроків трудового навчання, адже, враховуючи специфіку їх проведення, йому, крім написання конспекту, необхідно забезпечити навчальний процес різними матеріалами й інструментами, ознайомитися з деякими видами виробництва, технікою, трудовими операціями.

Ключові слова: *трудове навчання, початкові класи, попередня підготовка вчителя до уроків, навчальна програма, тематичне планування.*

В статье основное внимание акцентируется на необходимости предварительной подготовки учителя начальных классов к урокам трудового обучения, ведь, учитывая специфику их проведения, ему, помимо написания конспекта, необходимо обеспечить учебный процесс различными материалами и инструментами, ознакомиться с некоторыми видами производств, техникой, трудовыми операциями.

Ключевые слова: *трудоое обучение, начальные классы, предыдущая подготовка учителя к урокам, учебная программа, тематическое планирование.*

The article deals with necessity of thorough preparation of primary school teacher to primary school handicraft lessons. Taking into account the specifics of its realization, in addition to writing a note, it is necessary to provide the educational process with various materials and tools, be acquainted with certain types of industries, equipment, labor operations.

Key words: *handicraft lessons, elementary classes, preliminary teacher training for the lessons, curriculum, topical planning.*

Постановка проблеми. Проведення уроків трудового навчання вимагає від учителя початкових класів ретельної підготовки, адже йому потрібно не лише добре знати програмний матеріал та вміти методично правильно його викладати (тобто написати конспект уроку), а й забезпечити навчальний процес різноманітними матеріалами й інструментами,

добре засвоїти ті операції, які виконуватимуть діти на уроці, а також ознайомитися з деякими видами виробництва, технікою.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Питання підготовки вчителів початкових класів до проведення уроків трудового навчання досить ґрунтовно представлено в педагогічній та методичній літературі. Основна увага приділяється безпосередній підготовці, зокрема написанню конспекту уроку. Щодо попередньої підготовки до уроків, то в деяких посібниках (Я. А. Рожнов [4], Д. О. Тхоржевський [6] та ін.) знаходимо лише кілька загальних фраз. Так, описуючи підготовку вчителя до занять у майстернях, Д. О. Тхоржевський виокремлював такі етапи: підготовка до навчального року (вивчення програми, підбір виробів, які будуть об'єктами роботи для учнів, складання календарно-тематичного плану); підготовка до навчальної теми (розробка системи уроків); безпосередня підготовка до уроку. Останній етап передбачає організаційні та методичні заходи, а також заходи щодо підвищення виробничої кваліфікації вчителя [6].

Детальнішу інформацію щодо попередньої підготовки вчителя до уроків трудового навчання представлено в посібниках І. М. Веремійчика [1] та В. І. Хорунжого [7], які виокремлюють такі етапи цієї підготовки: вивчення навчальної програми і пояснювальної записки до неї; вивчення навчальної літератури та нових методичних матеріалів; підготовка обладнання до занять; підготовка наочних посібників і технічної документації; складання переліку виробів, які виготовлятимуться учнями; продумування технології виготовлення виробу; продумування системи уроків з кожної теми. Недоліками вищезначених посібників вважаємо відсутність достатньої аргументації та методичних порад щодо основних етапів підготовки вчителя.

Найбільш змістовно окреслене нами питання висвітлено в підручнику О. Я. Савченко [5]. Дослідниця виокремлює такі етапи підготовки вчителя до проведення уроків: визначення цілей уроків у їх системі; визначення змісту уроку; аналіз можливостей підручника для реалізації мети

та завдань уроку відповідно до готовності дітей засвоювати навчальний матеріал; вибір та поєднання методів і прийомів навчання; вибір форм організації навчальної діяльності; встановлення взаємозв'язку структурних компонентів уроку; передбачення способів зворотного зв'язку, контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів; складання плану уроку. Однак запропоновані О. Я. Савченко поради до кожного етапу є дещо узагальненими, зокрема відсутня специфіка уроків трудового навчання.

Мета статті – обґрунтувати особливості попередньої підготовки вчителя початкових класів до проведення уроків трудового навчання.

Виклад основного матеріалу. Готуватися до уроків трудового навчання вчителі починають із *вивчення шкільної програми і пояснювальної записки* до неї. Знання програми загалом дає змогу підготуватися до уроків заздалегідь, зокрема придбати необхідні матеріали та інструменти, потурбуватися про наочність. І це важливо, адже матеріальне забезпечення шкіл сьогодні залишає бажати кращого, а тому вирішення цього питання не варто відкладати до безпосереднього проведення уроків.

Опрацювання програми – необхідна умова для складання календарного плану. Це допомагає вчителю уникнути дублювання навчального матеріалу, дозволяє чітко (на кожен урок) спланувати не лише знання й уміння, якими мають оволодіти молодші школярі, а й обсяг роботи, яку вони повинні виконати. Ґрунтовно опрацювавши програму, вчитель заздалегідь визначає об'єкти для екскурсії та види виробництва, з якими діти будуть знайомитися за допомогою комп'ютерної презентації, планує підсумкові уроки з окремих видів діяльності, обирає варіативну частину, розробляє її зміст. У пояснювальній записці визначено мету та основні завдання трудової підготовки учнів початкових класів, а також дано вказівки методичного характеру щодо організації навчального процесу, що спрямовує діяльність учителя на досягнення освітніх цілей, допомагає в плануванні уроків праці.

Цілком зрозуміло, що вчитель повинен знати значно більше, ніж знають його учні. Крім того, він має бути готовий відповісти не лише на ті запитання дітей, що стосуються шкільної програми, а й на ті, що виходять за її межі. Для цього потрібно орієнтуватися в основах сучасного виробництва, знати найбільш розповсюджені професії, техніку, технологічні процеси, добре володіти трудовими вміннями. У зв'язку з цим учителям необхідно *накопичувати теоретичний матеріал*, який полегшить йому підготовку до проведення уроків, бути в курсі усіляких новацій у галузі, а для цього необхідно постійно самовдосконалюватися, читати спеціальну й методичну літературу, адже саме у фахових журналах та наукових збірниках зазвичай подаються рекомендації стосовно того, як краще організувати трудовий процес, обрати найбільш доречні об'єкти праці, висвітлено передовий педагогічний досвід.

У кожному селі, селищі чи місті є вчителі, які досягли значних успіхів у навчанні дітей. Вони вміло формують у своїх вихованців узагальнені способи предметно-перетворювальної діяльності, розвивають творчі здібності, прищеплюють шанобливе ставлення до людей праці, їх професій, а також трудових традицій українського народу. Організації та проведенню відкритих уроків сприяють методичні об'єднання вчителів початкових класів. На їх засіданнях найбільш активні, талановиті та творчі педагоги представляють

свої напрацювання щодо підготовки уроків трудового навчання, діляться досвідом, аби якнайбільше їхніх колег, зокрема і молодих, могли перейняти його та використати у своїй діяльності.

У системі підготовки вчителя до уроків важливе місце відведено *календарно-тематичному плануванню* на рік, тобто поурочному розподілу навчального матеріалу. На допомогу вчителю орієнтовні плани зазвичай публікуються у журналі «Початкова школа», різноманітних методичних посібниках, а також пропонуються регіональними інститутами післядипломної педагогічної освіти чи органами освіти. Але найкраще, якщо вчитель самостійно укладе тематичний план, адже при цьому враховуються такі особливості, як наявність робочого приміщення, обладнання, матеріалів, контингент учнів, власна фахова підготовка.

При складанні тематичного плану варто пам'ятати, що послідовність чергування видів діяльності може не збігатися з послідовністю їх розміщення в програмі. Так, і в програмі, і в орієнтовному календарному плануванні, запропонованому для використання численними видавництвами, першими зазвичай представлені уроки з обробки паперу і картону. Частина вчителів механічно використовує друковану основу, відчуваючи згодом неабиякі труднощі під час безпосереднього проведення занять.

Складаючи тематичний план, учитель повинен передбачити, що уроки з обробки паперу в перших класах можна проводити лише тоді, коли учні добре засвоять лічбу, хоча б у межах десяти, вивчать лінійку і її шкалу, навчатися проводити лінії й розпізнавати геометричні фігури за їх основними ознаками. Таким чином, уроки з обробки паперу і картону варто планувати не в першому семестрі, що найчастіше роблять учителі, а в другому. Завдяки цьому під час уроку трудового навчання не потрібно буде витрачати дорогі хвилини на ознайомлення школярів із тим матеріалом, який буде вивчатися ними дещо пізніше на уроках математики.

Осінь – найкраща пора для роботи з природними матеріалами. Але, зважаючи на те, що висушені жолуди та каштани погано піддаються обробці, а свіже листя має значно ширшу гаму кольорів, ніж засушене, роботу з цими матеріалами варто планувати лише в перші місяці навчального року. У цей період доречно ознайомити першокласників із побутовою працею і самообслуговуванням, сформувати загальні уявлення про правила догляду за одягом і взуттям, про бережливе ставлення не лише до власних речей, а й до шкільного майна. Добре, коли з перших уроків діти почнуть працювати з тканиною, навчатися користуватися голкою, виконувати найпростіші шви. Це активізує їхню працю із самообслуговування, привчить до самостійності, вивільнить батьків від пришивання гудзиків і дрібного ремонту одягу.

Більшість авторів у своїх методичних посібниках і статтях радять постійно чергувати різні види праці. Однак це не означає, що на кожному уроці потрібно використовувати для обробки інший матеріал, адже тоді діти не зможуть добре засвоїти навчальний матеріал, оволодіти трудовими вміннями. Трудове навчання учнів потрібно планувати таким чином, щоб після ознайомлення їх із певними поняттями і новими прийомами обробки матеріалу відбувалося засвоєння цих прийомів, використання знань та вмінь у нових умовах. Тому найкраще вивчати матеріал блоками по 3-5 уроків. Це стосується всіх розділів програми і всіх класів.

Складаючи календарний план, учитель повинен пам'ятати, що знання й уміння, отримані учнями на уроках із одного виду праці, повинні використовуватися при обробці інших матеріалів, додаючи при цьому нові елементи, досі невідомі молодшим школярам. У плані з цією метою передбачають перспективи розвитку школярів, послідовне просування їх у засвоєнні політехнічних знань і вмінь. Визначаючи види робіт і послідовність уроків, слід урахувати міжпредметні зв'язки, передбачати ті знання й уміння, які мають бути сформовані в школярів під час вивчення різних предметів. Завдяки цьому на уроках трудового навчання буде значно більше можливостей для використання набутих знань та вмінь на практиці, для виконання трудових операцій із обробки передбачених програмою матеріалів.

№ уроку	Дата проведення	Тема уроку	Виріб/вид роботи	Основні матеріали	Інструменти	Наочність	Політехнічні знання	Трудові вміння	Міжпредметні зв'язки
---------	-----------------	------------	------------------	-------------------	-------------	-----------	---------------------	----------------	----------------------

Акцентуємо увагу на тому, що кожен урок має нести для дітей щось нове, цікаве, захоплююче. Знання й уміння не повинні повторюватися чи бути одноманітними, адже тоді молодші школярі швидко втрачати інтерес до трудового навчання. Планувати необхідно лише ті уроки, які є можливість добре підготувати і провести за умови чіткої організації праці. Отже, реалізовувати зміст програми на 100% не обов'язково.

Вибір виробів для виготовлення учнями початкових класів на уроках трудового навчання – досить відповідальний етап у підготовці вчителя. Матеріальний результат навчально-практичної діяльності школярів є продуктом праці. До його добору передбачено такі вимоги:

1. Продукти праці повинні мати практичну користь, цінність і використовуватися як учнями, так і тими, хто їх оточує. Не варто виготовляти непотрібні речі, бо діти будуть втрачати інтерес до праці. Пам'ятаймо, що одним з основних принципів нової української школи є практичність і орієнтованість на життя.

2. Для виготовлення учнями слід обрати такий виріб, аби, виготовляючи його, успішно реалізувалися програмні вимоги, щоб діти не лише оволодівали політехнічними знаннями, а й щоб у них формувалися необхідні вміння. У програмі подано перелік об'єктів для практичної роботи, однак це не означає, що на уроках трудового навчання необхідно обирати саме їх. Виріб для учнів – це засіб навчання. Він може бути довільним, але процес його виготовлення повинен складатися з операцій, передбачених шкільною програмою, мати пізнавальну й політехнічну цінність.

3. Важливо, щоб праця над виробом мала творчий характер, сприяла різнобічному розвитку молодших школярів, допомагала їм виявляти власну ініціативу і самостійність, задовольняла при цьому їх нахили і здібності. Завдання мають передбачати проблемно-пошуковий підхід у їхньому виконанні.

4. У ході виготовлення виробів повинні також вирішуватися виховні завдання, формуватися в дітей важливі для трудової діяльності риси та якості, адже мета початкової освіти полягає в гармонійному розвитку дітей.

У методичних посібниках, рекомендаціях органів народної освіти запропоновано зразки складання календарного плану. На нашу думку, вони досить примітивні, адже передбачають лише тему уроку й дату проведення.

Вважаємо, що в календарному плані, крім визначених тем, потрібно передбачити матеріали, з якими будуть працювати молодші школярі, інструменти і додаткове устаткування (аби придбати їх заздалегідь), обов'язково врахувати міжпредметні зв'язки, визначити на кожен урок основні політехнічні знання й уміння, які мають бути сформовані в учнів. Це допоможе зробити уроки більш змістовними, насиченими і цікавими для дітей, дасть змогу врахувати і рівномірно розподілити основні завдання та навчальний матеріал, уникнути дублювання. З цією метою пропонуємо таку структуру календарно-тематичного плану (див. таблицю):

5. Процес роботи над виробом повинен передбачати виконання індивідуальної, групової та колективної праці, що уможливить виявлення стосунків між учнями, формування в них почуття відповідальності, підтримки і взаємодопомоги. Навчання кожної дитини має бути максимально наближене до її індивідуальних особливостей і обдарувань. Саме такий підхід дозволить дитині пізнати себе, розвинутися на основі власних здібностей і в дорослому віці максимально самореалізуватися.

6. Виготовлення виробу має бути доступним і посильним для школярів, а сам продукт праці – зрозумілим за конструкцією і призначенням. Діти будуть прагнути працювати, у них виникатимуть почуття задоволення, радості та піднесення лише в тому випадку, якщо вони зможуть досягати в трудовій діяльності певних успіхів.

7. Найкраще, якщо учні самі оберуть для виготовлення певний виріб із запропонованих учителем кількох можливих (якщо передбачена фронтальна робота) або кожен індивідуально обере власний варіант. Але при цьому праця повинна бути добре організована і забезпечена необхідною кількістю матеріалів та інструментів для учнів усього класу.

8. Для виготовлення молодшими школярами не рекомендуємо однакові чи однотипні вироби протягом кількох уроків, щоб діти не втратили інтерес до праці. Кожне трудове завдання повинно вирізнятися певною новизною, тобто бути цікавим.

У початкових класах пропонуються для виготовлення різні за складністю вироби. Але при цьому слід пам'ятати, що виготовлення надто простих із них не матиме пізнавальної цінності й не допоможе дітям у подоланні труднощів, а виготовлення складніших може спричинити зниження самостійності учнів, адже вчителі найчастіше використовуватимуть репродуктивні методи, заготовляючи матеріал необхідних розмірів, шаблони, трафарети, проводячи поопераційний, а не загальний інструктаж. Отже, вибір виробів – досить важлива і відповідальна справа. Щоб не втрачалися навчальні та розвивальні функції уроків, необхідно дотримуватися визначених вище вимог.

Підготовкою обладнання для уроків трудового навчання вчитель повинен займатися постійно, поступово накопичуючи все необхідне для занять із праці. Матеріали мають бути придбані заздалегідь і зберігатися у класі в такій кількості, щоб вистачало для всіх учнів. Практичне забезпечення уроків – важлива проблема для школи. Однак більшість учителів не переймаються цим питанням, адже молодші школярі зазвичай усі матеріали й інструменти приносять із дому. Проте зауважимо, що за таких умов добре організувати трудовий процес надзвичайно важко, бо принесені дітьми предмети праці різні, а отже, спланувати єдине для всього класу завдання практично неможливо. Трапляється й таке, що учні часто забувають щось із обладнання, а отже, їм доводиться просиджувати все заняття без роботи, а це, звичайно, неприпустимо.

Щоб уникнути таких моментів, учителі, не чекаючи централізованих поставок, повинні самостійно потурбуватися про достатнє матеріальне оснащення уроків трудового навчання. Адже зовсім не складно зібрати найрізноманітніші природні матеріали, накопати глини і сформувати її у вигляді цеглинок, нарізати з різних коробок, старих папок, швидкозшивачів картонних заготовок. Пластмасами можна забезпечити трудовий процес, зібравши старі обкладинки для підручників, поліетиленові мішки, пляшки, шматки пінопласту, лінолеуму; дротом – старі трансформатори, стабілізатори, обмотки двигунів; деревиною – шматки фанери, ДВП, різні бруски, старі стенди тощо. Зрозуміло, що самому вчителеві впоратися із цим складно, але не забуваймо, що в нього є цілий клас помічників, які завжди готові допомогти. Потрібно лише зуміти правильно організувати учнів.

Інструменти, пристрої, набори конструкторів також повинні бути в такій кількості, щоб забезпечити постійну роботу всіх учнів класу. Придбати їх можна за рахунок школи, підприємств, організацій. Якщо ж це неможливо, то батьківському комітету варто самостійно закупити необхідне обладнання (з метою, аби інструменти, пристрої, набори конструкторів були в усіх учнів однакові) та передати вчителеві для зберігання й використання на уроках праці.

Організація трудового процесу в початкових класах, звичайно, вимагає використання різноманітних **наочних посібників**. Вони необхідні для ознайомлення учнів із продуктами праці та етапами роботи з їх виготовлення, з інструментами і прийомами виконання трудових операцій, з матеріалами, їх властивостями і способами обробки. Щоб правильно обрати наочні засоби навчання, вчителеві потрібно ознайомитися з їх основними видами, знати призначення й уміти передбачити, в якому випадку вони будуть найбільш ефективними.

Часто на уроках праці вчителі використовують натуральні наочні посібники, тобто зразки виробів та їх різноманітні розгортки, матеріали й інструменти тощо. Зразок виробу необхідний, аби створити в дітей загальне уявлення про об'єкт їх трудової діяльності. Діти в уяві розкладають його на окремі деталі, подальший аналіз яких уможливило визначення послідовності дій та операцій, необхідних для виготовлення всього виробу.

Найкраще, якщо вчитель перед початком роботи представить школярам самостійно виготовлений зразок виробу, дотримуючись при цьому тих розмірів і використовувати той матеріал, які будуть використані дітьми.

На уроці цей наочний зразок потрібно розмістити на видному місці, щоб усім без винятку учням він був доступний для порівняння й перевірки правильності та якості роботи. Виготовляючи об'ємні вироби, необхідно використовувати їх розгортки, які допомагають проаналізувати зразок, розібратися в графічних зображеннях, продемонструвати виконання проміжних операцій, проконтролювати хід роботи учнів.

Іноді на уроках трудового навчання використовують **предметно-технологічні картки**, на яких зображено процес виготовлення продукту праці кількома заготовками, які кріпляться на листі картону в потрібному порядку й ілюструють послідовність роботи над виробом. Такі картки позитивно сприймаються дітьми, адже вони конкретні, на них чітко представлено сплановані трудові операції, потрібно лише віднайти зміни між заготовками, підібрати інструменти і можна самостійно виконувати роботу.

Наочними посібниками також слугують матеріали й інструменти в момент ознайомлення з ними учнів. Під час вивчення властивостей матеріалів зразки необхідно представити на огляд кожній дитині. Таким чином школярі зможуть доторкнутися до матеріалу, зігнути, розірвати, поспостерігати за змінами його властивостей при механічній дії, змочуванні водою тощо. Проведення короткочасних дослідів розширює політехнічний світогляд дітей, робить їхні знання повними й міцними.

Широкого використання в початковій школі набули **інструкційні карти**, в яких за допомогою графічних зображень визначено послідовність технологічного процесу щодо виготовлення виробу. Більш повну інформацію про виготовлення виробу надає технологічна карта, на якій, окрім графічної інструкції у вигляді технічних малюнків чи поопераційних креслень, представлено основні трудові операції, а також необхідні матеріали й інструменти. При цьому не варто забувати й про **підручники**, в яких зазвичай представлено схематичні зображення послідовності виготовлення того чи іншого виробу.

Уроки трудового навчання створюють можливість для **організації різних форм роботи: індивідуальної, групової та колективної**. Зазвичай молодші школярі працюють індивідуально, виготовляючи кожен свій виріб. При цьому учень виконує всю роботу від початку до кінця, демонструючи набуті знання й уміння, виявляючи здібності, творчу ініціативу, самостійність.

Працюючи в колективі, діти намагаються не підвести товаришів, допомагають один одному матеріалами, порадами й конкретними справами, прислухаються до думки інших, звикають турбуватися про загальний результат трудової діяльності. Організація колективної праці учнів сприяє ознайомленню їх із розподілом праці, що застосовується на виробництві, демонструє переваги над роботою людини, яка власноруч виготовляє річ від початку до кінця.

На уроках трудового навчання колективну діяльність молодших школярів можна організувати по-різному. Найпростішою формою є фронтальна робота, коли кожен учень виготовляє один виріб від початку до кінця (не обов'язково всі однакові), а вчитель об'єднує їх в одне ціле. Прикладом такої організації праці може бути виготовлення макетів будиночків із деталей будівельного конструктора, об'єднаних спільною темою «Наше місто (село)», гірлянд або інших ялинкових прикрас, іграшок для дитячого садка та ін.

Хоча діти і працюють кожен індивідуально, але їх об'єднує спільна мета, трудові зусилля всіх спрямовані на досягнення одного результату. При цьому праця стає продуктивнішою.

Часто у зв'язку з недостатнім матеріальним забезпеченням уроків трудового навчання і складністю виготовлення тих виробів, що пропонує шкільна програма, організують спільну роботу двох учнів, які сидять за однією партою. Це стосується передусім складання моделей із деталей технічного конструктора, виготовлення складніших виробів із паперу тощо. У такому випадку, якби навіть кожен учень був забезпечений укомплектованим набором конструктора, однаково не зміг би за урок самостійно скласти, наприклад, модель підйомного крана. Така організація праці дуже потрібна, але вчитель повинен стежити, щоб один учень не перетворювався на «підсобного помічника» для іншого.

Висновки. Отже, попередня підготовка вчителя початкових класів до уроків трудового навчання охоплює такі етапи: вивчення програми та пояснювальної записки до неї; опрацювання наявних літературних джерел; ознайомлення з передовим педагогічним досвідом; тематичне планування уроків; правильний вибір продукту праці; підготовка матеріалів та інструментів; підготовка і вибір наочних посібників; вибір найбільш раціональних для певного уроку форм роботи.

Добре спланована попередня підготовка вчителя створює передумови для своєчасного матеріального забезпечення навчального процесу, встановлення тісних зв'язків між трудовим навчанням та іншими предметами, здійснення диференційованого й індивідуального підходу на уроках. Правильно розподілений за часом навчальний матеріал дасть можливість опиратися на знання учнів, набуті на уроках математики, читання, образотворчого мистецтва.

Перспективами подальших наших досліджень є характеристика безпосередньої підготовки вчителя початкових класів до уроків трудового навчання, зокрема написання ним плану-конспекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Веремійчик І. М. Методика трудового навчання в початкових класах / І. М. Веремійчик. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 2004. – С. 60–65.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>.
3. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К. : Освіта, 2012. – С. 296–313.
4. Рожнев Я. А. Методика трудового обучения с практикумом в учебных мастерских / Я. А. Рожнев. – М. : Просвещение, 1988. – С. 87–93.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – С. 344–355.
6. Тхоржевський Д. О. Методика трудового і професійного навчання та викладання загальнотехнічних дисциплін / Д. О. Тхоржевський. – К. : Вища школа, 1992. – С. 121-129.
7. Хорунжий В. І. Практикум у навчальних майстернях з методикою трудового навчання / В. І. Хорунжий. – Тернопіль : Астон, 2001. – С. 195–199.
8. Шутяк В. Г. Методика трудового навчання в початкових класах / В. Г. Шутяк. – Рівне : РДГУ, 2001. – С. 114–128.

Дата надходження до редакції: 27.04.2018 р.

УДК 373.3.016:004(045)

Ганна ПОПЛАВСЬКА,
викладач інформатики
Луцького педагогічного коледжу

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті здійснено комплексний аналіз особливостей вивчення інформатики в початковій школі. Окреслено шляхи вирішення проблемних питань, що виникають у ході викладання даного курсу.

Ключові слова: інформатика, методи, напрям, початкова школа, комп'ютер, інформаційні технології.

В статье осуществлен комплексный анализ особенностей изучения информатики в начальной школе. Освещены пути решения проблемных вопросов, возникающих при преподавании данного курса.

Ключевые слова: информатика, методы, направление, начальная школа, компьютер, информационные технологии.

The article provides a comprehensive analysis of the peculiarities of the study of computer science in elementary school. The ways of solving the problem issues that arise during the teaching of this course in elementary school are highlighted.

Key words: informatics, methods, direction, elementary school, computer, information technologies.

Постановка проблеми. Як відомо, у житті сучасного учня початкових класів настає момент, коли він починає використовувати комп'ютер не як засіб для ігор та розваг, а як зручний спосіб вирішення тих чи інших навчальних питань. Отже, дитину необхідно навчити правильно взаємодіяти з комп'ютером, подібно до того,